

Mesnevî'nin Yazılışı

Mevlânâ'nın Mesnevî'sini yazmaya karar vermesinde müritleri arasında Hakîm Senâî (ö. 1130)'nin *Hadîka*, Feridüddin Attar'ın *Mantıku't-Tayr* ve *Musîbetnâme*'si gibi eserlerin çok okunması etkili olmuştur. Çelebi Hüsameddin bir gün Mevlânâ'ya gelerek, müritlerin Farsça eserleri okuduklarını söyleyerek Mevlânâ'dan bunlara benzer bir eser meydana getirmesini istemiş, Mevlânâ da sarığının arasından Mesnevî'nin ilk on sekiz beytini çıkararak Çelebi Hüsameddin'e uzatmıştır. Yine ona ben söylesem sen yazar mısın? Teklifinde bulunmuş, Çelebi Hüsameddin'in bunu sevinçle kabul etmesinden sonra Mevlânâ söylemiş Çelebi Hüsameddin yazmıştır.

Mesnevî'nin Üslubu

Mesnevî, dört ilahi kitaptan sonra yazılan beşinci kitap olarak kabul edilir. Molla Cami, Mevlânâ için "Peygamber değildir ama kitabı vardır" ifadesini kullanmaktadır.

Ö. Ferit Kam da bu durumu şu mısralarla ifade eder:

Yegâne şems-i Hudâ'dır cenab-ı Mevlânâ
Hulûs-i kalb ile kıl intisâb-ı Mevlânâ
Tarîk-i aşk-ı hakîkîde rehberin olsun
Kitâb-ı pencüm-i Hak'dır kitâb-ı Mevlânâ

Kur'an-ı Kerim vahiy, Mesnevî ilham eseridir. İslam dünyasında ibadethanelere giren iki kitaptan biri Mesnevî diğeri Mevlid'dir. Mesnevî vahdet-i vücud fikri üzerine bina edilmiştir. Mevlânâ sembolik bir dil kullanır. Mesnevî'yi okuyan herkes eğitim ve bilgi seviyesine göre farklı çıkarımlarda bulunur. Sembolik dil edebiyatımızda kullanılır. Tasavvufta kullanılan bu dil, bu dile aşina olmayanları uzaklaştırmak aşınalarla da تنها konuşmak anlamı taşımaktadır. Mevlânâ'nın Mesnevî'si Kur'an'ın tefsiri ve hadislerin şerhi gibidir. Her bir anlatım ve her bir hikayede ya bir ayet, ya bir hadis veya İslamî bir prensip anlatılmaktadır.

Mesnevî, üslup bakımından Kur'an-ı Kerim'e benzer. Özellikle Peygamber kıssalarında takip edilen üsluba çok benzer. Kur'an'da peygamberler anlatılırken farklı surelerde hayatlarından farklı kesitler sunulur. Peygamberin doğumundan başlayıp, çocukluğu, gençliği gibi tarihi bir olaylar silsilesi yer almaz. Anlatılan olayda bir veya birkaç hikmet bulunmaktadır. Anlatılan her bir olayda alınacak dersler vardır.

Mevlânâ da bir hikaye anlatırken aralara başka şeyler girer, daha sonra tekrar hikayeye döner. Başka şeyler ve çoğu zaman bir hikaye arasında başka hikayeler anlatır ve tekrar hikayeye döner.

Mevlânâ ile İlgili Bazı Beyit ve Dörtlükler

Edebiyatımızın her döneminde Mevlânâ sevgisini yüreğinde taşıyan yüzlerce şair çıkmıştır. Bu şairler Mevlânâ ile ilgili şiirler kaleme almışlardır. Bazı şiir örnekleriyle yazımıza son verelim.

Ey dil istersen eğer kâmil ola noksanın
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nın
(Hüdâî Dede)

Mesnevî şevkini eflâke çıkarmış nâyız
Haşre dek hem-nefes-i Hazret-i Mevlânâ'yız
(Yahya Kemal)

Sararken alınımı yokluğun tacı
Gönülden silindi neşeyle acı
Kalbe muhabbetle buldum ilacı
Ben de müridinim işte Mevlânâ
(Nazım Hikmet)

Yatırırken bu sedef kakmalı şimşir beşiğe
Ney'le kundakladılar Hazret-i Mevlânâ'yı
(A. Nihat Asya)

Sana geldim Mevlânâ
Düştüm yollara bir sabah fatihalarla
Önümde yemyeşil ışıktan bir iz
Yıkanmış bir yaprak gibi tertemiz
Sana geldim Mevlânâ
(Y. Bülent Bakiler)

KALBİM NE DER?

Minik kalbim habire,
Tıtıp tıtıp atarsın ya,
Ne dersin her bir hecede,
Taktım ben bunu kafaya...

Elim döşümün üstünde,
Dinliyorum sabır sabır,
Sanırım ki uygun adım,
Asker yürüyor bir tabur...

İlk hecen,"Al..." Çözdüm onu,
Uykusuz bir geceleyin,
Bir mesajdır her atışın,
Bir şifredir heceleyin...

Boşa değil dediklerin,
Öyle bir sözdür ki vallah!
"Al..." hecesinin peşinden,
Eklenense galiba -lah!

Evet evet, çözdüm seni,
"Al-lah!" diye atmadasın,
Bana kelime kelime,
Rabbimi anlatmadasın.

Ahmet YOZGAT

HUZUR

İçimde canlanan temiz duyguda
Ümit var, ışık var, sevinç var artık.
Yeşeren ağaçta, çağlayan suda,
Bir başka ahenk var, bir başka ışık.

Günlerim aydınlık, günlerim güzel
Her yanımda, saadet, her yanımda huzur
Ve bütün ruhumu kuşatan güzel
Dol ey içerime halka halka nur.

Rıfki KAYMAZ

